

GALENI DE REMEDIIS PARATV FACILIBVS LIBELLVS AB HVBERTO

BARLANDO PHILIATRIO LATI^o

NO SERMONI TRADITVS,

Nunc denuo accuratissime castigatus, & ab omni labe purgatus.

PROOEMIUM.

Artem medicam, nullis vnquam ciuitatibus, nullis locis publicis opulentiſſe hominibus, aut nobilibus, aut principibus, aut potentibus, circūſcriptam: ſed quæ potius, præ ingenti erga genus humanum beneuolentiâ, ſuaq; maxima vtilitate, ad omnes tandem homines pertinet: quæq; ſaltem poteſtate, quibus actione, ob negligentiam eorum qui illi operam nauant, nunc videatur deficere, ad rura ipſa ac etiam ſolitudoſas fines ſuos prorogauit: æquum eſſe duxi vt pro mea virili, ad eorum miniſterium, qui iter facerent, & eorum etiam maxime qui ruri ac in ſolitudine verſantur traducerem, vbi in corporibus facilis quidē & præter omnem expectationem eſt morborum tum proventus, tum viſ: nec tñ poſtea ita facilis eſt remediorū copia. Nam neq; quocunq; loco in promptu medicamenta precioſa eſſe poſſunt, neq; præterea medici præſentes ſunt, qui eis vt i nouerint: cum tamē tales plerunq; adſint circumſtantia, vt nullam dilationis occaſionem præſtent: vt in angina, venenoliſq; medicamentis, atq; moribus animantiū virus eiacularantium, nec nō in ſanguinis profluuijs, choleriſq; ac id genus alijs ſolet euenire. Vnde neq; ſcientificas atq; exquisitam curandi rationem oibus ſuis præceptis abſolutam, hoc in loco explicare inſtitui: ſed eam qua poſſit quis, vel etiã vulgaris, periclitantibus caſu quopiam, aut alioqui male affectis hoibus illico opē ferre, illis ſanē remedijs vſus, quæ in tanta rerū difficultate, ſint paratu faciliora. id. n. reor iure eſſe ſupponendū, q ratio materiae quæ exqſita, & oīno ex arte eſt, atq; etiã remediorū vſus, q ex ſcientia ratione ſit, eo maxime tpe neceſſaria ſunt, quo & medicamentorū atq; etiã medicorū copia nobis ſuppedit. At vbi occaſio præceps eſt, nec in promptu copia ac larga ſit remediorum affluētia, ſummo pere neceſſariã eo tpe facultatem medicamentorū, quæ paratu facillima ſint, illis eſſe arbitror, q quauis corporis particula male afficiunt. Deſcribam igit remediorū facile parandorum materiam: quæq; tñ, quibus id raro, aliqua etiã exquisitorū medicamentorū, quæ ppterea q in vſu multis ſint, facile haberi poſſunt, mentionē faciã: ſumamq; à capite exordium. Ipſum etenim tanq; arx totius corporis eſt, & veluti habitaculū ſenſuum, q in ſummo ſunt honore, atq; hoibus maximo pere neceſſarij. & p inde, ab illis remedijs q illi ex vſu ſunt, initiū faciã, imprimis ea pſequēs q facile haberi poſſint, quæq; maxime aperta ſint. Caput multifariã affici poteſt. nam ex æſtu, ex frigore, ex vaporibus q à vetriculo tollunt atq; id replent, ex externis etiã quæ grauitatē illi afferunt, quæq; foetida ſunt, & ex alijs multis. Præterea vero ſepe turpitudine quadã ſecundū cutem & capillos tenet, vt ſunt alopecia & ophiaſes, variēq; vlcerū differentia. Aëſtus itaq; ac frigoris, vaporumq; præterea q ex externis rebus excitant, ſigna quæ ſatis eſſe poſſunt, ſunt ille ipſæ cauſæ manifeſtæ, procatarticas graeci appellant. Nam vero illos q ex æſtu laborāt, hæc conſequunt, dolor cū pulſu, vt vniuerſum caput ſideratiōe teneri videat (græci ſphaclū vocāt) cum ſenſu ignei caloris, vaſorū circa frontē diſtentio, oculorū rubor, plerunq; etiã vigilia. Eos vero q ex frigore, grauedo cū ſtupore. cōgelatio vaſorū ſecundū frontē cōciſio, q ſi frigori iūgat humiditas, ſopor. At eos qui ex vaporibus, dolor pungens, pulſus arteriarum quæ circa frontem ſunt, vertigines, oculorum hallucinationes, aurium ſonitus, quæ eadem etiam his, quibus ex interna cauſa caput vaporibus repletur, euenire ſolent.

Septima Classis,

uuuuuu

Decapitis

Galeni de remediis

De capitis dolore, et primo de dolore ex Solis aestu.

CAP. I. E

Capitis ex Solis aestu dolori medetur fons ex oleo immaturo, frigidus, Quod si vehementior fiat dolor, ex rosaceo & aceto. At si ad manum non fuerit rosaceum, oleo acerbo siue immaturo utendum. Porro olei partibus quatuor, aceti vna pars commisceto, si mediocriter refrigerare cupias, alioqui plus aceti foret adijciendum. Feruente autem in aestuanteque vehementius capite, commiscendus aceto succus aut polygonij, id est sanguinarij, aut plantaginis, aut portulacae, aut lactuce, aut viciae acerbae, aut denique alius quiuvis, similis cum dictis facultatis. At ex succis hisce, magis ne an minus temeperatura frigidus conueniat, satis superque docebit affectus ipsius magnitudo siue uehementia. Consultius ad haec fuerit, decumbere aegrotum in domo quapiam frigidiori, si non natura saltem arte, utpote strata folijs & vitis, & rubi, & pomi. & alijs horum similibus, quibus fuerit pro tempore refrigerandi facultas. Dicto porro affectui perquam similes sunt, qui a quauis intemperie ortum habent, & non a causa externa. Verum ut ab intemperatura, tum calidiori & sicciori, tum frigidiori & sicciori graues oboriuntur dolores, ita nulli ab humidiori. Caeterum curantur ab intemperie orti capitis dolores modo eodem, quo a causa oborti externa, suo nimirum contrario.

De capitis dolore ex frigore.

F

Capitis ex frigore dolori medentur fons natura calidi: qui si ex mediocri habuerit ortum, satis fuerit uti oleo aut anethino, aut rutaceo, calido: si autem intendatur ex uehementiori uidelicet frigore, cucumeris agrestis radix prodest, cui modicum euphorbij iterdum addito, vel oleo irino, alio uel id genus tenuis substantiae vitior, aliqua ijs commiscendo. Porro admiscebitur horum quantitas modo maior, modo minor, pro ratione uicentis frigoris considerando ac metiendo.

Ad capitis dolorem ex uaporibus.

Quibus caput ex vaporibus dolet, his subducenda aluus est: prospiciendumque de domo vndique per spirabili, aerisque clari ac puri: cienda sternutamenta, praesertim si febre vacent, attractio per nares trito aut struthio aut pipere: vacuatis enim ratione hac vaporibus, facile discutietur dolor. Fouendum praeter haec oleo caput est, cui adiectum sit aceti nonnihil: sic enim reprimetur immodica ad caput vaporum sublatio, quodque nunc cerebri ventriculis infedit, discutietur. Non sinatur autem talis dormire, & potissimum interdum.

De dolore capitis ex uentriculi cruditate.

Quibus caput per consensum dolet, ex cibi in uentriculo cruditate, aqua tepida liberalius est in potu exhibenda, dein ut uomant subendum. Multis eorum sane, qui stomacho laborant, cum electo surrexerint, caput dolere consuevit, ijs statim assumpto cibo dolor leuari solet. Quod si quando praenimio capitis dolore, repente aliqui obmutescant, idque causa non satis cognita: horum caput aqua tepida liberalius in fusa foueri conuenit; auribusque oleum infundi, & lanam inferi.

Ad capitis dolorem ex uini potu.

Quia uinum natura calidius capitis faciat dolorem, opplens ipsum facile vaporibus, interdum autem & succis: quae etiam citra uini potum vapores id genus petant facile nonnunquam ipsum caput, dolorem inducentes, praesertim ijs, quibus cerebrum contingit temperare calidioris, omnibus manifestum existimo. Proinde curationis intentio in his est, vaporum vacuatio ac discussio, qui quoniam natura calidi sunt, caput ipsum distendentes, egent refrigerantibus: hinc illinendum capiti rosaceum actu admodum frigidum. Conueniunt etiam talibus somnus ac quies, & sub uesperam balneum, cibis boni succi, cui tamen calefaciendi natura non sit, cuius generis sunt, pitifanae succus, oua sorbilia non addito garo, panis aqua maceratus, lactuca, ut quae refrigeret; & brassica, ut cui sit vapores desiccandi natura: utendum ad haec aquae potu. Caeterum ijs, quorum os uentriculi aquae potu subuertitur, dabimus aut malum punicum, aut coctum seu pomum seu pirum, quae coquenda sunt ratione hac. Infusa in ollam aqua feruida, suspensisque in ipsa olla fructibus eiusmodi autumnalibus, tantisper sub hac ignem succendemus, donec fructus illi percoquantur, solo ab aqua illa feruente sublato uapore. Quinetiam uiciae passae corroborandi uentriculi habent facultatem: At palmulis in totum abstinendum, utpote natura sua inducentibus capitis dolorem. Quod si post haec, sic affecti nondum probe dormiant, in crastinum ducendi rursus in balneum sunt, aquaque calida frequenter perfundendi, deinde interiecto aliquantulo tempore de nouo lauandi, ac tandem cibandi, eodem, quo nobis paulo ante dictum est, modo. Caeterum si quando post oia haec, relinquatur adhuc pristini nonnihil seu uaporis seu succi, exilioribus capitis meatibus impacti, atque ita perduret adhuc ueteris doloris uestigium: rosaceo abstinentes, fouebimus ipsum caput chamaemelino moderate calido, deinde irino, quod maxime quadrat id genus affectibus. Caeterum omnibus his uino est abstinendum.

De dolore capitis ex icthu, et casu ab alto.

Quandoquidem ex icthu & casu ab alto, obueniunt capitis dolores, existimauimus non inutile, saltem paucis, de his etiam agere. Admouendus igitur his per spongiam aut lanam molliorem, uapor aquae calidae: iniungenda post haec quies, cibi subtractio, inferioris uentris vacuatio. Fugienda autem sunt, sol, balneum, uini potus, clamor atque uociferatio, omnes praeterea cibi acres, acidi, ac salii.

ut de re. et comp. med. lo.
cap. p. et p. et caus. sympha.
cap. 6. q.

H
* At, modica

A ac falli. Ceterum illud cuius manifestum existimo, variadas inueniendorum auxiliorū intentiones pro causarum affectus inducentium varietate ac natura.

Ad capitis dolorem ex contusione siue collisione.

Vsu venit non raro, vt ipsum caput cōtundatur, interim sine vulnere, interim cum vulnere, ita vt ob hoc complicentur curationis intentiones. Porrò contusioni propria sunt remedia Græcis *περιτομή*, Latinis vero mitigatoria dicta, cuius generis sunt, aqua calidæ super caput effusio, & totus capitis hapsio lanæ ex oleo. Quòd si qua ad sit capitis fractura, quæ occasione hac conglutinari prohibeatur, huic deterfæ prius spongia ex vino sideritina herbam tritam alligabis. Aliud. Resinam frictam cataplasmatibus modo impositam vulnere alligato. Aliud. Aloen tritam ac melli mistam imposito. Aliud. Vini virentia folia concisa, deinde contrita, applicato: quoniam vini etiam cortex pro vinculo vulnere circumuolutus idem præstat.

De capitis dolore ex ebrietate ac solis aestu.

Quandoquidem Archigenes scripsit conferentia capitis dolori remedia dicta Græcis *περιτομή*, Latinis vero amuleta, sic appellata, quæ de collo suspenduntur, aut alicui corporis parti alligantur, haud existimauimus absurdum, adscribere paulo ante dictis & hæc. Capitis arcentia dolorum, tam ex ebrietate, quàm solis aestu. Polygonij, id est sanguinalis herba, duos connectens ramulos capiti coronæ in modum imposito. Aliud. Polygonio laeuigato ex lactis crema caput sub vesperam inungito, ac superposito leporis pellæ, sicque in crastinum finito, tum, n. hanc detrahens, cōperies finitum dolorem. Aliud. Cichorion, quod Romani Intybum dicunt, applicato dolenti capiti. Aliud. Sertum rosaceum, ex recentibus rosarum floribus confarcinatum inducito dolenti capiti. Aliud. Cinge caput sermo ex callitricho, quam alij adianton, alij trichomanes vocant. Aliud. Scripsit Archigenes summopere conferre capitis dolori verbenacam, quam quidam sacram herbam vocant, tam ferti modo impositam, quàm ex aceto & rosaceo inunctam. Testudinis lacustris, quam Amyda quidam appellant, sanguinem instillato capitis incipiti.

Ad capillorum desitiuum.

CAP. 2.

Ladanon conspersum vino odorato adstringenti, contere, adfundens & myrteum, vt sordium consequantur crassitiem, capiti inunge. Aliud. Nuces virides, sed iam submaturescentes, confractæ numero ceterum, olei sextaria duo, aluminis liquidi libræ tres, conijciuntur in nouum vas testaceum præfaturatum aqua, ne combibat concreditum sibi humorem, quod postea accuratissime oblitum reponitur in domum liberi patentisque aeris, diebus quadraginta, demum auferitur, atque in usum conseruatur sic preparatum oleum. Aliud. Ladanon, absinthium, & iuniperi bacca, conteruntur, linteoque illigata conijciuntur in oleum, maceranturque diebus quinque, quod postea fuerit vsui. Idem possunt nigre myrti, aut gallæ partes duæ, ex oleo: quoniam hoc ipsum medetur etiam, capitis furfuribus. Aliud. Ladanon detritum ex vino dulci quoad sordium habeat spissitudinem, infricatur. Aliud. Anemones florem laeuigatum ex oleo, illine. Idem hoc reddidit etiam capillitium nigrum. Aliud. Verbenacam rectam, vna cum radicibus desiccatis, deinde exacte admodum laeuigatam cum tantillo misceto oleo, quantulo opus sit, vt luti consequatur crassitiem, finitoque deinde ad tempus simul putrefieri, demum vitior.

*Ad capitis furfures, quam *πυρροα* dicunt Græci.*

CAP. 3.

Præfricatum caput illini betæ succo, scenogræci farina, & nitro, oibus equa portione cōtritis.

Ad capitis pediculos.

CAP. 4.

Herbae pedicularis partes duæ, sandarachæ pars vna, ex aceto ac oleo capiti infricantur. Aliud. Alumine scissili ex oleo vitior.

*De manantibus capitis ulceribus, quas *αχόγες* dicunt Græci, & *σύν* suis.*

CAP. 5.

D *Αχόγες*, id est manantia ulcera, cutis capitis vitium sunt, ab ipso sic dictæ affectu, quæ cutem tenuissimis foraminibus perforant, ex quibus glutinosa effluit sanies. Huic vitio affine est quem *αίγιον* dicunt Græci, (nos fauim) in quo foramina sunt, quoniam in illis maiora, melleum continentia humorem. Est autem vtriusque vitio initium ex humore superfluo. Porrò incipiunt cum pruritu, demum extuberascunt. Curatio est, si quidem graue ac magnum fuerit vitium, corporis totius vacuatio, catapotijs ex scammonia, aloe, & colocynthide: hæc enim æquali pondere contrita excipiuntur brasica succo, ac conformantur in catapotia erui magnitudine. Quorum maxima vice vnica offerenda quantitas, sunt catapotia decem & septem numero, cæteræ autem variant pro viribus eorum, quibus sumuntur. Sin mitius ac minus fuerit vitium hoc, satis fuerit topica, id est localia, tantum dicta remedia applicuisse, quorum albo est cimolia ex acerrimo aceto illita. Aliud. Creta ex acerrimo aceto similiter inungitur. Idem possunt famia terra, & pompholyx. Aliud. Illinitur similiter lithargyrus cum charta vsa ex aceto. At achores ac faui, quibus adiuncta est vlcera dolorosa, præfouendi diebus singulis sunt aqua calida, in qua decocta sit aut myrtus, aut rubus, aut morus, aut asparagi radix, demum inungendi. Aliud. Salicis folijs ex aqua, aut lente ex melle, aut decocta asparagi radice deline caput, aut betæ succo cum scenogræci farina. Apposita præter hæc remedia his, sunt pini cortex cum cera, vel cadmia ex oleo, aut lithargyrus, aut cerussa. Proderit etiam abstergere in balneo cimolia ex betæ succo. Cæterum illi

Septima Classis,

uuuuuu ij lud

† æquis portio
nibus
† decem
† adiaci partes
equales
† oleo &

† & nitri ana

Galeni de remediis

lud neminem latere velim, in mollis carnis corporibus, vt mulieribus, remedia hæc non ex aceto, sed vino illinenda.

De alopecia, & ophiiasi, id est areis.

CAP. 6.

Idem p. et comp. med. loc. cap. 2. et 3. et 4. et 5. et 6. et 7. et 8. et 9. et 10. et 11. et 12. et 13. et 14. et 15. et 16. et 17. et 18. et 19. et 20. et 21. et 22. et 23. et 24. et 25. et 26. et 27. et 28. et 29. et 30. et 31. et 32. et 33. et 34. et 35. et 36. et 37. et 38. et 39. et 40. et 41. et 42. et 43. et 44. et 45. et 46. et 47. et 48. et 49. et 50. et 51. et 52. et 53. et 54. et 55. et 56. et 57. et 58. et 59. et 60. et 61. et 62. et 63. et 64. et 65. et 66. et 67. et 68. et 69. et 70. et 71. et 72. et 73. et 74. et 75. et 76. et 77. et 78. et 79. et 80. et 81. et 82. et 83. et 84. et 85. et 86. et 87. et 88. et 89. et 90. et 91. et 92. et 93. et 94. et 95. et 96. et 97. et 98. et 99. et 100.

Geminum accidit pilis capitis vitium, alterum defectu, alterum mutatione ipsorum in colore contrarium siue diuersum: defectu, vt in caluitie: mutatione coloris, vt in alopecia & ophiiasi, id est areis, vitij pilorum cum primis indecoris. Euenit autem pilis hoc vitij genus, eadem fere qua stirpibus ratione, que corrumpuntur intereuntq; interim penuria nutrientis ipsas succi, interim immutatione huius in alienum ac contrarium. Porro tam alopecia quam ophiiasi vt sunt ex æquo affectus præter naturam, ita similiter eandem habent tum ortus, tum curationis rationem, ob solam tantum figuram ac formam, diuersas fortitæ appellationes, siquidem in ophiiasi persimilis serpenti species in capite apparet: at alopeciam ferunt dictam, quæ ἀλώπηξ, id est vulpes, vitio eo frequenter laboret: quod aliud est nihil, quam pilorum denudatio, qua locus affectus apparet colore prorsus exangui. At nos cur hoc aut illo modo appellatum quidpiam sit, curiosius non inquirimus, pro comperto habentes, idq; physica siue naturali quadam ratiocinatione adducti, horum omnium causam esse, vitiosos succos. Proinde tempus iam est, vt ad ipsorum transgrediamur curationem, quæ & ipsa varia est, pro nimirum affectus seu vitij diuersitate, quam tibi cutis color monstrabit, qui in alijs confestim albidior est, in alijs pallidior, in alijs vero nigrior. Esse porro omnia hæc vitiosi succi germina, neminem fugit. In quibus igitur cutis in capite color apparet albidior, a corrupta pituita vitium esse indicat, quod curatur medicamentis pituitam educentibus, necnon apophlegmatismis, hoc est medicamentis quibus per os pituita purgatur. In quibus autem color apparet pallidior, vtendum medicamentis quæ bilem pallidam vacuant: sicuti ijs que nigram, vbi color apparuerit nigrior. Necessum enim totum prius corpus purgari, quam loco affecto topica, id est localia, dicta remedia applicentur, ne his irritato affectu, plus etiam adfluat ad membrum læsum vitiosi succi: cuius rei cum præpurgato toto corpore nullum sit periculum, tum demum localibus remedijs vtendum. Sunt porro ἀποφλεγματικά, id est, pituitam per os educantia medicamenta, pyrethron, & vicia taminea, quorum alterum per se, aut etiam vtrunq; simul cum mastiche masticator, & sal glebosus cum pulegio, aut sinapi contritum, ex oxymelite, & diutius ore contentum ac gargarissatum. Cæterum purgantium medicamentorum quodq; peculiarem sibi humorem trahit, educitq;: aliud quidam pituitam, aliud vero bilem, hoc flauam, illud nigram. Sed longum nimis esset quodq; horum singulatim recensere, nec adeo ad rem, cum alterius sit instituti. At in communi quidem, alopecia & ophiiasi hæc fere conueniunt. Initio catapotia siue pilulæ ex aloë, quæ constant ex medulla colocynthidos parte vna, aloës ac scammonia partibus duabus, succi absinthij parte vna, excipiuntur autem omnia hæc succo pomorum. Quantitas horum exhibetur pro sumentis ea corporis viribus. Deinde paucis, vt pote septem forte interiectis diebus vtendum hiera διακοκωννίδιον, sic dicta, quod colocynthidos sit particeps. Porro ratio hæc curandi non raro vel sola satis est, vbi nimirum vitia hæc sunt etiam noua, ac tantum non recentia: inueterata enim difficilioris sunt curationis, egētq; remedijs localibus. Cum igitur (vt modo dictum) fuerit iam corpus totum, quam fieri potest, mundum, subductis superfluis vitiosis succis purganti medicamento, tum confidenter admovebis loco affecto topica, id est localia remedia, que omnia in genere calida sunt, & diaphoretica, qua facultate vitiosos succos tum vacuant, tum discutunt: e quorum albo est thapsia succus, cum ceroto inunctus. Aliud. Euphorbium detritum, & ex oleo illitum. Sulfur ignem non expertum, & nitrum alexandrinum ex aceto infricata. Aliud. Laurinum illitum, nasturtij semen ex oleo. Aliud. Erucæ semen tritum, pinguedineq; agnina exceptum illinitur. Aliud. Alcyonium asperum illud tostum ac laeuigatum, ex aceto aut cedrino liquore inducitur. Aliud. Calami radix vsta, aut cortex vstus ex oleo cedrino, aut pice liquida delinitur. Aliud. Murium stercus contritum ex aceto inungitur. Aliud. Integras amygdalas vstas imbue acri aceto. Aliud. Erinacei terrestris pellis vna cum ipsius capite tosta, & in puluerem tusa, ex melle inungitur. Aliud. Cepam vetustam affecto loco, sed præfricato panno lineo donec rubescat, frequenter infrica. Aliud. Raphani corticem contritum ex melle illinito. Aliud. Leuigatam ferri squamam ex oleo & aceto inducito, infricans donec locus rubescat. Aliud. Ordeum tostum, & muscerda, id est murium simum, æquali pondere ex aceto illinuntur. Cæterum cum dictorum medicamentorum sit hoc quidem vehementer, illud vero minus calidum, silentio ne utiquam prætereundum, calidiori vtendum, tum in durioris carnis corporibus, tum vitij huius vetustioribus: sicuti contra minus calido, cum in recentibus id genus vitij, tum etiam puerorum ac mulierum, similibusq; alijs tenerioris carnis corporibus. Esto autem commune præceptum hoc in omnibus eius generis remedijs. Huic adde præfricandam partem affectam panno lineo, neq; ruditer adeo, vt non excorietur, neq; contra leniter adeo, vt non mediocriter saltim rubescat ante prædictorum remediorum applicationem. Est postremo affectus locus frequenter radendus: qui si quando vsu veniat vt dictorum medicaminum impositione vlceretur, illinendus aut porcino adipe, aut rosaceo.

Idem p. et comp. med. loc. cap. 2. E. p. ca. 4. H. 2.

Idem p. et comp. med. loc. loco citato.

* Al. anserino

De animum

A De aurium uitij, & primo de doloribus,
 Oboriuntur aurium dolores interim à frigore, atq; fiunt hi ferè à frigidis aut ventis aut balneo: interim ab aqua medica, quæ auri incidit: interim ab inflammatione, quæ consistit modo extrinsecus, utpote in foraminis seu meatu auditorij cute, modo parte huius ima, inflammata ea, atq; ita distendente etiam particulas proximas. Est cum spiritus flatulentus auri inclusus, nō reperiens egressum, huiusmodi excitet dolorē. Quin efficit nō raro idem sanies auribus quavis occasione innata. Cæterū dolores ad frigus relatos, discutiunt celerrime calefacientia. Cuius generis sunt, instillatum auribus oleum, in quo incocta sit cepa. Aliud. Piper curiose admodum detritū ex oleo. Aliud. Nardinū calidū auri infusum. Aliud. Oleum in quo decocta est ruta.

Ad aurium nocumenta ex aqua.

Oleum calidum frequētius instillato, quod molli deinde lana exuccato, rursusq; aliud inguttato. Aliud. Oui aquato, modo eodem quo in oculorum inflammationibus uti ipso conluuimus, præparato, aut lacte muliebri tepido utitor. Aliud. Conferat deps tum anserinus, tum vulpinus, tum gallinaceus.

Ad aurium inflammationes.

B Nardus cum medicamine basilico immissa iuuat. Quod si immensus intolerabilisq; sit dolor, castorio ex lacte muliebri, aut aquato oui tepido utitor. Aliud. Parua opij portio cū sapa. Cæterum cauendum hic ne præter rationē & temere auditorio meatui facessas negocium, qui suauiter tantum detergendus sicandusq; est, specillo molli lana circumuoluto. Fouenda porro auris spongijs mollibus ex aqua, in qua decocta sit althea, quam quidam à magnitudine vocat *δ'ερα δ'ρομαδ'αχ'ν'ν'*. i. arborentem maluam, aut furfuribus tenuioribus, macrioribusq;. Quæ si flatulentum fuerit quod in aure includitur, & obstructio verius q̄ dolor hanc obsideat, aphronitro ex aceto utitor, aut succo draconitij herbae, aut centaurij, aut polij.

Ad igneum in auribus feruorem.

Ardorem igneum in auditorio meatu perceptum, cui non sit adiunctus pulsatilis dolor, solet initio iuuare acetum cum rosaceo.

Ad aurium ulcera.

Glaciū ex aceto contritum instillato. Quod si plurima ab his defluat humiditas citra dolorem, scoriam ferri ex aceto acerrimo curiose detritam multos dies in sole immittito.

Ad grauem auditum auriumq; sonitus seu sibilos.

C Ad aurium sonitum repente obortum, nardinum ex aceto instillato. Aliud. Cymīnū tantillo misceto oleo, quoad mellis habeat crassitudinem, ac infundito. At sibilos morbi cuiuspiam reliquias, curamus fotu auris ex absinthij decocto, cui post hæc acetum ac rosaceum inguttatur: aut raphani succus cum rosaceo, aut helleborus scum aceto. Quin immo solum acetum, sed acre, instillatur tepidum, aut solum mel, aut aqua mulsa, aut mistum oleo acetum, quod *δ'εραχ'ν'ν'* dicunt Græci. Aliud. Porri succū cum lacte muliebri, aut rosaceo immittito. Aliud. Oleū amygdalarum amararum in cepa decoctum inguttato tepidum. Aliud. Cepam, allium, & adipem anserinum aqua portione simul terito, deinde colatum adipem infundito. Aliud. Lentis decoctum addito melle immittito. Aliud. Vinum dulce in quo decocta sit myrtus, in aurem mittito: vel succum ex oliua folijs expressum, melli incoquito, ac postea utitor. Aliud. Idem potest ceparum succus cum melle. Aliud. Nasturtium tritum rosaceo dissolue ac utitor, vel intestina terræ ichori incoque & instilla.

† niger cū aceto coctus.

Ad grauem auditum.

Subduc initio ventrem catapotijs ex colocynthide: Vtere dein apophlegmatismo, id est medicamento pituitam per os educente, ex pyrethro & mastiche. Ipsi autem auri extrinsecus ad moueto fomentum per calamum ex absinthij decocto: cui deinde instillato acetum album, & aquam æquali mēsurā, in quibus seruefactum fuerit nitrum. Aliud. Utitor similiter decocto, aut foliorum aut baccarum lauri.

{In aurem infundi apta.}

Porri succum irino vngueto mistum infundito. Aliud. Fel seu taurinum seu caprinum rosaceo mistum instillato. Aliud. Corticis raphani succum ex rosaceo immittito.

Ad uermes aurium.

Auribus verminosis infundito ex bubulis carnibus inter assandum defluentem liquorem: aut aristolochiam tritam ut emplastrum ipsis admoueto. Idem potest immissus ipsis succus tam nepetæ quam rubi. Eodem modo & succum absinthij instilla.

De parotidibus, id est abscessibus iuxta aures.

Quæ ex morbis proueniunt, parotides, ab alijs ratione alia obortis inflammationibus differunt: proinde dissimilem etiam postulant curationem. Quæ enim à sola destillatione seu defluxu materiæ proueniunt, neq; multa existente, quæ influit materia, neq; venenosa, nec toto deniq; corpore plethorico, sola spongia ex posca imposta siltuntur. Contra in parotidibus, quæ morbi alterius sunt soboles, medicamentis utimur quibus in cutem attrahendi est facultas, aut etiā

Septima Classis.

uuuuuu iij imposita

it. 3. et comp. med. lo. cap. 2.

imposita cucurbitula; Tantum enim abest reprimamus influentem hic succum, ut contra è profundo in summam cutem euocandi sit studium nobis nisi forte vehemens fuerit ac copiosus humoris influxus, sic enim nihil opus iuuenus naturæ conatum: quando quidem situm aut cucurbitulam quis admouerit, aut attractorium medicamentum, quo ex alto in cutem pertrahat materiam, grauem excitabit dolorem, qui & vires ægrotantis prosterneret, & somnum ac quietem turbabit. Proinde mitigatorijs est hic remedijs opus, non autem ijs, quæ humoris fluxum iuuēt etiam! Cataplasmata autem *παρανομομα*, id est mitigatoria, sunt Panis oleo maceratus ac impositus. Aliud. Triticea farina ex oleo apposita. Aliud. Hordeacea farina cum axungia admota. Aliud. Hyoscyamus herba, cum butyro in modum emplastri applicata. Quod si abscessus ad supurationem deuenit, aut cute discissa pus excernendum, deinde vlcus ipsum communi vlcerum ratione curandum, aut tentandum possit ne pus discuti discit, id est remedijs simul attrahendi simul extenuandi facultatem habentibus, quæ bis sunt diebus singulis renouanda. Fouendus porro locus affectus donec se detur dolor, quo iam mitigato, locum habebunt, quibus est discutiendi facultas, è quorum numero sunt, plantago detrita cum sale, utiq; emplastrum imposita: ruminicis radix in vino decocta, sulfur ignem non expertum, & cimolia ex aceto: sicut in muria decocta ac trita, marrubium cum sale. Applicatur etiam comode sal tritum cum butyro, succida lana exceptum, maxime parotidum initio, multo autem magis in teneræ carnis corporibus. In duratis enim parotidibus, omnibus iam dolore carentibus, sterco caprillum ex aceto utiliter imponitur. Caterum si quando breui tempore volumus pus mouere, fouebimus parotidas assidue calida, & farina hordeacea oblinemus.

Ad narium vitia, & primo ad ozænam ac polypum.

CAP. 9.

In curandis narium vitijs & potissimum ozæna, ac polypo, exiccandum initio roborandumque est ipsum caput, imposito emplastro *διήρειον*, sic dicto, quod salicem contineat: aut anemonita, aut barbaro, aut de limacibus, cuius hæc est confectio: Myrrha uncia, thuris tantundem, limaciæ integræ, duo ouorum aquata. Omnia hæc contusa in pila misceantur: deinde linteo excepta capiti admoventur, quod continuis fiat diebus nouem: atque tum demum localibus hisce utendum in naribus remedijs, nempe succo nepetæ, naribus infuso, ac ipsamet nepeta siccata, & trita demum naribus per arundinem inspirata. Aliud. Ranunculi herba succum cum melle supine iacentis naribus inijcitur, utiq; ipsum ægrotus attrahat præcipitur. Aliud. Mali punici succum æreo vase tantisper decoquito, donec crassescat, demum naribus infricato. Aliud. Gallas ac myrrham æqua portione conterito, naribusque inspirato.

De polypo.

Atramenti futorij vncie quatuor, multi vncia vna, redacta in puluerem, naribus per calamum inspirantur. Simili modo insufflatur puluis tostæ radice bryonia. Aliud. Atramentum futorium & sandaracha æquo pondere teruntur, naribusque inspirantur. Aliud. Cornu ceruinum vltum & sandarachen naribus inflato. Aliud. Plumbum vltum ex vino inungito. Aliud. Acidi mali punici succum coquito in vase æreo donec mellis habeat consistentiam, deinde illinito. Aliud. Auripigmentum laeuigatum stylo applicator. Aliud. Auripigmentum & calcem aqua non restincta æqua portione, trita applicato.

Ad sanguinis è naribus fluxum.

Principio concretum in naribus sanguinem specillo, cui lana ex aqua madens addita sit, absterge: dehinc lycium aqua dissolutum, penicilloque ex intorto panno lineo exceptum, naribus inferere. Aliud. Linamentum tortile igni accensum, succoque aut polygonij aut porri extinctum naribus inferito. Aliud. Acetum accerrimum coquito, in quo maceratam spongiam naribus immitto, quam ut facilius possis, cum voles, extrahere, præstat lineo filo deligatam imponi naribus. Frontem præterea spongijs ex aqua frigida foueto, utiq; ægrotus capite eleuato erectoque, iubeto. Manus & pedes vinculis constringito, nec non aures valide obturato. Aliud. Gypso, aut luto figulino frontem illinito. Aliud. Cucurbitulam magnam applicato: hepaticum quidem, profuente è dextra nare sanguine: lienii vero, è sinistra: sin ex utraq; nare effluat, utriusque visceri.

De vitijs oculorum.

CAP. 10.

Omnia sanè corporis membra exactissimis in curando præscriptionibus egent, si re vera ad sanitatem reduci debeant. Verum oculi quo præstantiorem habent præ ceteris vsum, dignitateque præcellunt, hoc debent exactius considerari ab eo: quisquis in offensa curabit crebros in ipsis affectus, varijs differentibusque de causis euenientes ac augescētes. De quibus exactius verbosiusque agere, alterius est commentarij opus: præsens tamen eatenus de ijs agit, quatenus id patitur ipsius compendium. Affectus igitur oculis accidentes ortum habent, interim ab æstu & calore, interim à frigore, cum particule sensu quodam substupido. His accedit, fieri modo cum inflammatione, modo sine hac. Est etiam cum ortum habent ab humorum defluxu seu destillatione, & cum sine his. Nonnunquam ad hæc cum partis affectæ grauedine & dolore, nonnunquam absque his. Ceterum leues sed calidas oculorum perturbationes satis superque reprimat fots oculorum ex sola posca, sicuti frigidas fomentum per spongiam ex vino albo diluto: at validas vehementesque, ut quas

B

F

G

H

quas

* At. triens,

† Deest hic limaciarum numerus,

A quas magna grauisq; comitatur inflammatio, siquidē sanguinis in fronte vasa, præ plenitudine distenta fuerint ita, vt vltro se proferat conspiciendam sanguinis plenitudo, curat facta mox ab initio venæ sectio, nisi quid prohibeat hanc fieri: sicuti eas quæ ab alijs causis fiunt, atq; infarctu concitantur, ventris per medicamenta vacuatio, quibus factis vtendum τοῖς ἐχχυροῖς, quod in oculos instillentur, sic dictis medicamentis: vt fœnogræci decocto eum in vsum pulchre præparato: quod optime hac fit ratione, Principio lotum diligenter in aqua dulci fœnogræcum, leuiter in eadem coquitur, donec quicquid habet in se acre abijciat, deinde alij rursus aquæ incoquitur effusa priore. Vtile etiã in vsum eundem est oui candidum ac tenue, oculis frequenter instillatum: quinetiã lac muliebre, quod necessum & boni sit succi, & ex ipsis mulieris mām̄is in oculum immulgeatur. Mitigandus porrò sedandusq; oculi dolor impositis emplastris ad inflammationes conscriptis, necnon ex oui exiguo luteo, sertula campana seu meliloto, pane, & rosaceo. Quin vtendum etiã collyrijs hunc in vsum conscriptis præparatisq; quæ longa quadam experientia longoq; vsu omnibus ferè sunt nunc cognita, alijs alio vt consuetis, si tamen eorum adsit copia. Sunt autem ea ex oui candido leniter & indolorose adhibenda. Innatans porrò oculis lippitudo, detergenda est spongia ex aqua calida: victus ratio sit tenuissima. Quod si vehemēs fuerit capitis grauitas, aufferenda erit, ac occipitio cucurbitula adfigenda cōcisa prius cute scalpello, copiosusq; inde sanguis detrahendus. Quod si sublati sursum vaporibus caput impleatur, ac pituita obstruat omnes ipsius meatus, sternutatorijs mitioribus, apophlegmatismisq; vtētes purgabimus ipsum caput, humorumq; infarctum diluicemus: sternutatorijs quidē ex pipere, quod tritum naribus attrahāt, iubebimus: apoplegmatis vero ex sinapi accuratissime leuigato, additis aceto tenuis substantiæ & quantitatis mediocris, melle, & aqua, ea portione vt fluidiora oīa & ore faciliter contineantur & gargarissentur. facta enim hunc in modum per nares {ac palatū} vacuatione liberaliori, infarctus obstructionsq; omnes capitis discutientur. Porrò quod modo curandæ lippitudinis, verumetiã cuiusuis ferè alterius ægritudinis, primus præcipuusq; curandi scopus cōsistat in exacta victus ratione, neminē fugere existimo. Ceterū lippitudinibus æstiuis medemur aridarū rosarū decocto, quod oculorū palpebris per spongiã assidue admouet.

Ad diuturnas lippitudines.

Specilli mucronem alio tantisper insertum, donec huius tingatur succo, oculis inducimus. Aliud. Triticum ignitis ferreis laminis incoctum ex vino illinimus palpebris. Aliud. Atramento sutorio ex melle inungimus, & frontem, & palpebras.

C *Ex Archigenis de pharmacorum compositione commentarijs præcepta, ad humorum in oculos defluxum.*

Destillationi humorum in oculos, maxime ab ipso protinus exordio conducunt parcitas tū cibi tum potus: aquę potus: ac præ omnibus, absoluta à coitu continentia, ventris inferioris laxitas, frigida multa potatio, frontis assidua irroratio ex aqua, cui sit adiectum aceti pauxillum. Quidam ex aqua id faciunt, in qua præmaceratam fuerit chalcāthum. Fugiāt omnes acres odores, puluerem, fumum, splendorem tam lampadis quàm solis. Imponatur fronti per noctem lana, aut munda ex vino, aut sordida ex aqua frigida: mane abluantur. Quod si destillatio ingrauescat accedatq; dolor, conueniunt venæ sectio, & omnimoda abstinentia tum cibi tum potus, nisi forte & ægroti vires prosternantur & protrahatur morbus. Sit venter cōtinue fluidus, aut medicamento ad hoc appposito, aut validioribus clysteribus. Post hæc iuuant viridia vitis folia, in modum cataplasmatiss fronti assidue in hærentia: aut folia seu myrti seu lentisci. Similiter succus tum rubi tum brassicæ. Idem præstant vitis folia cū tenui polenta, vel sampsychi, vel sedi, vel portulacæ, vel cotoneorum. Cuiusq; enim horum tenera folia, cum vino & tenui polenta instar cataplasmatiss fronti vtiliter applicantur. Ipsi autem oculis foris lana munda ex oui æquato, necnon coctum oui luteum cum vino & tenui polenta, vt emplastrum aut fronti, aut ipsis oculis admouetur. Iuuant præterea tum eryngij radix trita ex aqua, tum cicutę semen eodē applicatū modo: necnon mollis ac nuper salitūs caseus, cū apij folijs. Panis præterea ex vino aut rosaceo mirū in modum confert. In summa, quæcunq; adstringendi reprimendiq; vim habent, vtilia sunt initio, vt sunt cicuta, psyllium, apium, solanum, & paludibus innatantes lentes, serpyllum, sampsychon, folia vitis, coriandrum, portulaca, lens aquis innatās. Horum vnumquodq; ex vino tritum emplastris modo apponatur, psyllium ac lentes paludibus innatātes ex aqua.

Ad calidam destillationem.

Brassica & polenta trita, ex aqua instar cataplasmatiss imponuntur. Eodem applicantur modo, contrita folia tum ocimi, tum sampsychi. Multam impetuofamq; destillationem cohibēt papauerum capita: herba apollinaris, quam hyoseyamum dicunt, cum tenui polenta ex vino. Memineris tamen non nisi foto prius loco, cataplasmata applicanda. Quod si protuberēt palpebrę distendanturq; lintheum butyro madens oculis imponitur. Porrò graui difficilique oculorū chymosi (dicta est autem chymosis rubra carnosaq; cornæ oculi pelliculæ inflammatio) medentur præsentissime, accuratius detrita mūrūm carnes, cum crudo oui luteo, ad cerę consistentiam, & ex panno lineo impolita.

Septima Classis,

uuuuuuu iij Linimentum

Galenus de remediis

Linimentum pro oculis.

Panis purus tostus, additis acacia & fatiue punice flore (cytinon dicunt) ex aqua illinitur.

Ad oculorum dolores.

Rosas aut aridas aut virides in aqua dulci præmaceratas ac leuigatas addito candidi oui luteo, semplatri modo impone, aut ordeacea farina cocta similiter in aqua dulci. Quæ si grauior molestiorque fuerit dolor, hyoscyami folia, aut carne seu peponis seu cucumeris in ovo cocto, aut huius luteo, & pauco vino, ut cataplasma applicato. Pulchre his medetur pini cortex & polenta ex vino.

Ad uehementes oculorum dolores.

Coriandri succum cum lacte muliebri oculorum angulis guttatim instillato: aut platani folia trita cum tenui polenta, in modum emplatri oculis extrinsecus imposito.

Ad destillationem in oculos cataplasmata.

Conducit ad hanc viridis tum cupressus tum sabina herba ex vino, & folia tum paliuri tum portulacæ, detrita cum pinguedine anserina, & croco: necnon iris sicca ex melle, & apij folia cum polenta. Porro graui impetuosoque defluxui confert viridis pulegij semen: quod hoc autem magis adhuc, cera cum aceto ad malagmatis crassitatem redacta, capitisque incipiti admota, cui superdato lanam, suauiterque illigato: aut imposito ipsis oculis in modum emplatri rosas, melilotum, & amyllum simul cocta, aut amyllum ex vino albo.

Anacolle mata, id est restringentia fluxum.

Limacem cum testa tusam, toti fronti & temporibus illinito.

Ad hæmlopos & hyposphagmata.

Incipientibus oculorum sanguinolentis suffusionibus ab ictu percussuue, confert ab ipso confestim initio, ne inflammatio ac dolor comitentur, instillatus sanguis columbinus, præsertim alis expressus tenerioribus: confert & oui aquatum eodem modo immissum, aut lana pura exceptum, & foris admotum. Plurimum ad idem faciunt oui luteum assum ex vino impositum, & trita rosarum tum folia, tum flores, per se, aut cum vino, cum tenui polenta, ut emplastrum apposita.

Ad oculorum molles ex ictu tumores, dictos œdemata.

Plurimum ad hoc facit fomentum ex posca molli spongia frequenter adhibitum, deinde spongia noua ex eadem posca oculo imposita.

Ad oculorum sporophthalmiam, id est pruriginosam scabiem à sole & puluere ortam.

Iuuat hanc aqua liberalius infusa, æstate frigida, hyeme calida: nec minus fatus spongia factus ex lentis decocto. Immittere etiam guttatim ipsis oculorum angulis succum aut rubi aut rosarum, quæque singulatim ex aqua: aut applicare rosas aridas tritas ex vino. Porro illinuntur dormituri oleo: abstinendum his in totum ab omnibus tam acerbis, quam acidis.

Ad inueteratos palpebrarum affectus præcipue callum.

Coctam amurcam, & ex oleo tritam inunge.

Ad calnas, pilis que carentes palpebras summo opere hoc conducit, faciens renasci pilos.

Muscæda, id est fimum murium, & caprinum equali mensura torrefacta, ex melle illinuntur. Facit hoc etiam ad vitiligines.

Ad pilos palpebris innatos oculum infestantes.

Euullis radicitus pilis, cimicis sanguine confricato locum, & nunquam renascuntur. Idem potest illitus pediculi canini sanguis. Idem præstat, euullis prius radicitus pilis, fel aut hyæne feminae, aut hirci, inunctum confestim à pilorum euulsione.

Ad oculorum ἄδυσματτα, id est albugines.

Celeriter his medetur nitrum exacte contritum & ex oleo veteri inunctum. Idem præstant illitus lacertæ fimum, & nyctioracis ouum, his enim tinguntur oculi.

Ad uisus obscuritatem.

Omni oculorum obscuritatem, incipientemque suffusionem curat fel vulturis, cum marrubij succo, & melle attico: cuius si nulla sit copia, tenero ac molli utere: esto autem tum succi marrubij, tum mellis dupla ad ipsum fel portio. Idem possunt fel taurinum liquidum cum æquali pondere succi sceniculi, & duplo mellis, & fel vrsinum cum aquæ duplo.

Ad pterygion, id est oculi unguem.

Populi nigre liquorem cum dupla mellis portione mistum illine.

Ad nyctilopa, id est nocturnam oculorum cæcitatem.

Iecur hircinum assa, interque assandum defluentem sanie, siue saniosum humorẽ collectum oculis infrica, ipsumque iecur edendum præbe. Iuuat etiam colubæ sanguis instillatus, & fel capræ, aut capræ iecur decoquens, præcipue ut habentes caput pannis circūuolutum, teneant intentos in ollâ oculos, suscipiantque vaporem, vel expressum ex recenti onide, id est stercore asininio, succum oculis illine.

Ad oculorum tubercula, quæ cribæ, id est borde a appellantur.

Cera alba foueto, aut muscæ reliquum corpus, præciso abiectione capite, tuberculo ipsi infricato.

Ad sugillata.

Raphanus, quam radiculam dicunt, trita & imposita, iuuat confestim, quam ubi erodere inciperit

E

† Al. passio
† Al. ac croci
quatuor sufficit.
* Al. passio
† Al. aut oui
lutei cum
pauco croco
leuigati vino
modico.

F

† Cod. impres-
si hoc in loco
legunt ut iter-
pres vertit. s.
μαλιστα κερ-
σον οση. &c.
Alij μαλιστα χυ-
λδν συνδξου &c.
cætera. præfers-
tim succu cũ
aceto ad ma-
lagmatis crassi-
tate redactū &
cætera. Alij μα-
λιστα κερσον
συνδξου &c. i.
pserim suluū
leuigatu cum
aceto ad ma-
lagmatis &c.
† Addit in ant.
aut oui

G

† veteri

† calami greci
duplum.

H

† albuginosa
204

A perit, aufer. Iuuat similiter impositus caseus recens saluus. Porro cerotum cum absinthio, vel raphani succo impositum summopere confert ad recentia & liuida sugillata. Item spongia ex muria assidue admota. Præter hæc frequēs fôtus ex calida plurimum iuuat liuida sugillata. Cæterū quibus sanguinolenta sunt, aut subflaua, aut subpallida, muria vitanda est, imponendum quæ; emplastrū ex rūbo, aut absinthio, aut hyssopo, aut origano, aut raphani cortice, aut vua passa absque acinis. Horū, n. quodquē singulatim imponit, aut ex melle, aut aceto, aut incocta aqua. Necnō bulbus eā didus cum ovo ac melle, aut cyclaminum cum vua passa: at vetustis iam & denigratis sinapi cum duplo adipis ouilli, vel fabacea farina cum melle mista, aut manfa & cum salua inuncta: aut cyminum veteri linteo illigatum intinge feruenti aque, oculosque hoc foue: aut hordeaceam farinam f

* *Al. ipeyuo*
aut q

† Cū oxyme
lite coctam.

† Cū oxyme
lite donec tu
mor reprimat.

† Ficosus tu
mor,

Ad sugillata cum molli tumore.

Spongiam ex aceto impone, & emplastro vttere ex farina hordeacea, cocta f cum aqua mulsā, ad iustam crassitudinem: post hæc apponito coctam lentem & cum melle tritam.

Ad recentia sugillata.

B Imponitur trita ex aqua cicuta, aut detrita vitis albæ radix ex mulso.

De vitis faciei, & primo de uaris.

CAP. 11.

Nascitur in faciei cute tumor exiguus durusque, dictus Græcis *idvthos*, Latinis varus. Differt autem à ficosis tumoribus in mento prouenientibus non solum quod ex crasso humore consistat, sive verumetiam quod participet tenui quadam sanie, rōne cuius facile vlcerat nō recte atque ex arte curatus.

Ad uaros in facie.

Acetum acerrimum cum melle æquali mensura mistū varis accuratius illine, digito infricans. Aliud. Ex amygdalis amaris aceto dissolutis ac curiosius tritis, cōformato pastillos, atque in vmbra desiccato. Vbi autem vsus postulabit, dilutum ex his aliquē aceto varis inducito, & simulatque aruerit, nūc sapone abstergito. Facit hoc ad tumidos affectus, faciei pruritus, & principium elephantiasis.

Ad ficosas in mento excrecentias.

Salem fossilem ex aceto, aut glutinum fabrile cum milto, id est rubrica illine.

Ad menti impetigines.

Acceptum magna copia triticum incudi impone, cui deinde applicato candentem laminam æream, quicquid effluit humorem etiamnum calentem affectui infrica.

Ad diuturnas impetigines.

C Trita capparidis folia ex aceto acerrimo cum tātundem mellis imposito. Aliud. Idem potest contritus ex aceto radicis rumicis cortex. Aliud. Chamæleōtis radicem in aceto decoctam, ac lauiatam superdato. Aliud. Detritam rumicis radicem, & hordeaceam farinam ex acerrimo aceto applicato.

Ad scabras impetigines.

Tritis amygdalis amaris frequenter ipsas inungito.

Ad genarum exanthemata siue papulas.

Ferrum candens paliuri ligno imposito, acceptumque qui ex hoc defluit humorem, illinito.

Aliud. Contritas myrti baccas ex vino inungito.

Ad dentium vitia, & primo ad dolorem.

CAP. 12.

Abluito dolentes dentes calido gallarum ex aceto decocto: aut tedæ pinguis talearum, aut alterci tum seminis tū corticis, aut cedreæ, id est cedrini liquoris, vel propoleos, vel solani, vel capparidis, vel allij, vel myrti ramulorum in aceto decoctorum: aut calidæ vini fecis, aut polij corticis, aut etiam ipsiusmet herbe, aut marrubij. Horum inquam quodque cum aceto iuuat. Idem præstāt platani pilulæ, & rosæ aridæ, decoctæ in vino albo, ad tertias vsque, quo dentes frequenter colluuntur. Idem efficit tum eupatorij radicem coctam in vino, tum pulegium: aut decoquito ceruinum cornu in oxycrato, sæpeque eo os abluito: aut scillæ interiora in minutas secato particulas, additoque acetis sextario, in vas aliquod conijcito libram vnam, finitoque hæc in fimo asinino defossa macerari diebus triginta, eluitoque eo dentes. Eiusdem est effectus lac asinum, quod motos dentes confrimat etiam: aut tithymalli radicem in oxymelite ad medias vsque incoquito, aut etiam hyoscyami, lauatoque decocto eo dentes. Item lacte mori commisto probe cum vino, deinde tepefacto collue dentes. Aliud. Lauantur item dentes vtiliter decocto allij, seminis erucæ, & nitri.

De fomentis ad dentium dolores.

Extrinfecus ad dentium dolorem conueniunt fomenta ex fricto sale: vel milio in marsupium coniecto: aut etiam ex fordidis panniculis admodū calentibus. At intrinfecus huiuscemodi sunt fomenta vtilia. Aridi origani ramulum in feruens oleum demissum, superne affecto denti applicato: vel ricini fructicis coliculum simul cum cera imposito dolenti denti: aut tange hunc frequenter specilli mucrone, vehementissime calente. Cæterum illius in vniuersum meminimus necessum, vtendum fomentis id genus omnibus, tam ijs inquam quæ extrinfecus, quam quæ intrinfecus adhibentur ante cibum, aut longo post assumptum cibum tempore.

Apopblegmatisimā

Galenī de remediis

Apoplegmaticis pro dentium dolore.

Optimi apoplegmaticis vtilissimiq; dentium doloribus sunt, herba pedicularis masticata, aut singularim, aut cum pulegio: vel quod in galla nigra interius est affecto dente commordeto, si nicoq; hians interim effluere pituitam: aut quinq; alij nucleos cum nigre myrti pauculis folijs in aceto ad dimidias decoquito tædæ rude assiduo commiscens, ac eluito eo dentes, oreq; contento, post hæc hiato, donec pituita fatis profluat, demum rosaceo os abluito.

In nares iniici idoneum, pro dentium dolore.

Solum radices betæ succum naribus immittito, & dentium leuabis dolorem.

Ad dentes denigrator.

Prærigatum melle fossilem sale, torreto super igne, ex sarmentis vitis, teritoq; deinde adiecta paucula myrrha dentibus infricato,

Ad colluendos dentes.

Vino odorato incoctam aridam fridem habente dentes colluito.

Ad colluendum gingiuas.

Lauato gingiuas aceto, in quo coctum sit hyoscyamus,

Dentes à dolore præseruantia.

Lauato dentes bis mensibus singulis vino in quo ad medias decocta sit tithymalli radix, & nūquam dolebunt. Subscripta dentifricia maximopere conducunt ad dentium à dolore præseruationem, & ad confirmandum tam dentes, quàm gingiuas, conciliandumq; dentium cãdorẽ.

Lanam succidam linteolo alligatam torreto, adiecta deinde tertia salis portione, terito omnia simul, & perfricato hoc puluere dentes. Idem p̄stat puluis vsti contritiq; capitis leporis. Aliud.

Contritum ex melle sale, ad ceræ crassitiem, linteoq; mundo illigatum vrito, quo deinde ad dita iridos portiuncula perfricato dentes.

† Ad oris graueolentiam.

Hordeũ melle & vino p̄maceratũ illigat chartæ, teriturq; quo deinde confricant gingiuas.

Ad motos dentes, ut confirmentur.

Teritur ex oleo atramentum futorium, quod lana exceptum dentium applicatur radicibus: vel vlmĩ cortex in vino decoquitur, decoctumq; hoc ore continetur, confirmat enim dentes.

Ad dentium erosionem.

Folia capparĩ in aceto acerrimo ad dimidias coquito, ac tepido eo lauato dentes. Idem potest coctus similiter capparĩ cortex: hoc idem dentium medetur dolori. Aliud expertum. Nigellam præfricatam, deinde tritam ex acerrimo aceto, dentis erosioni vt emplastrum imposito, lic enim in posterum plus non erodetur, sed perdurabit vt est erosio.

Ad omnes tam oris quàm columellæ, ac faucium inflammationes, ceterosq; affectus, seu ulcera ea sint, seu crusta, seu putredo.

CAP. 13.

Commune in omnibus hisce præceptum, reprimendum repellendumq; mox ab initio omnẽ e capite defluxionem. Cæterum ab elapso iam morbi initio, ad ipsius finem vsq; vtendum simul reprimentibus simul resoluentibus. Reprimendi igitur facultatem habet mendicamentum *διὰ μὲν ὄρον*, sic dictum, q; ex moris conficitur. Eiusdẽq; sunt facultatis vna immaturẽ succus, cum paucillo melle, & florum rosarum, aut ipsarummet rosarum siccarum: sicuti & pini corticis ex aqua decoctum. At vbi iam morbi principium præterierit, qũ adhuc à capite deflueret, alia digerendi ratione esset opus: proinde adijciendum cuius prædictorum aphronitrum, aut ipsum nitrum be ronicarion dictum: vel incoquendum in sapa pulegium, aut satureia, aut thymus, aut nepeta. Põterit porro quibus copioso repente influente succo paratam habere similitum medicamentorum copiam, seu venator erret per agros, seu opus rusticum in agro faciat, seu etiam viator iter suum, enumeratorum medicamentorum indigus, si meminerit dictis affectibus rubi succum, ac dictorum etiam quemuis, immo omnia ferẽ quibus adstringendi facultas est, oris affectibus esse accõmodata: electissimum tamen ad ipsos medicamentum sit ex succo corticum nucum viridium cocto, cum paucio melle. Vtile similiter ad eosdem decoctum cotoneorum, adiecto mellis paucillo: sed quod ex viridibus nucibus sit medicamentum, multo est vtilissimum, ad vehementes tonsillarum inflammationes, & suffocationes. Aliud. Accipe dulcis mali punici tuisi cum suo cortice expressum colatumq; succum, cuius sex partibus addito vnam mellis, demũ coquito ad mellis spissitudinẽ ac vtitor. Aliud. Musti sextarium decoquito ad tertias, adiectis thurcorarij vncijs quatuor, demum reponito in vsum. Aliud. Tulas gallas numero triginta, decoque in mellis sextario, quo vtete.

Optimum medicamentum stomaticum.

Florum rosarum vncias duas, *πικρὶ δ' ὄρον*, id est fructus pini vnciam vnam, tere ex melle, ac vtete.

Ad inflammationes tonsillarum ac columellæ, et oris putredines.

Succi mororum, aut rubi, & rosarum aridarum, singulorum vncia vna, coquuntur parum cum melle, quod his illinitur. Aliud. Cotoneorum acerborum succum cum equali mellis portione coctum.

E

F

† Ad gingiuarũ affectus.

G

H

A decoctum illine. Aliud. Acerbum malum punicum cum suo cortice tusum incoquito passo, quo colato vitor. Aliud. Immitto in sapam pulegium, aut thymum, aut origanum, aut hyssopum, aut nepetam, ac simul coquito sufficienter, deinde colatum hoc teneatur in ore.

Ad oris putredines ac cruetas.

Album canis finum inugito ex melle: sit autem eius canis finum qui solis vescitur ossibus: aut aquam rhu sutorij cum melle ad fordium crassitudinem decoctam: aut etiam vstarum hirundinū cinerem ex melle illinito.

Ad columellæ inflammationem & relaxationem.

Palmularum ex aqua decoctum, adiecto pauxillo melle, gargarissatur, oreque continetur. Ad idem faciunt decoctum rosarum, & clavicularum vitis, rubi, lentis caninae, pomorum acerborum, sorborum denique immaturorum, rhoi, quo in cibis vtimur, & rhoi coriarij, & fructus myricæ.

Horum enim quodque singulatim, aut cuius ex prædictis adiunctum, & ex aqua decoctum, gargarissatur: aut ex his liccatum quodpiam in puluerem conteritur, & columellæ apponitur, quæ sensim ac leniter sursum ducitur. solet autem is cochleario iniectus, columellæ apponi: quinetiam cuiusvis prædictorum, tam plantarum, quam fructuum succus, cum pauculo melle vix illitus iuvat.

B Aliud. Ad vulvæ inflammationes conferunt sales triti & ex melle inuncti. Aliud. Palmularum ossa ac nudes, teneræ, virides, arideque pari portione vruntur, inque puluerem comminuntur, quo columella tangitur. Aliud. Rosas siccas in tenuissimum pollinem leuigatas ex melle inducito.

Ad aphthas, quæ oris sunt ulcera.

Portulacam melle madentem masticato: aut soliorum oliuæ ex vino decoctum gargarissato.

Ad aphthas nigras depascentes.

Deterfas prius, orobea farina ac gallarum ex melle illinito, aut lycij decoctum gargarissato, aut fece dulcis vini ex melle perfricato, aut tamaricis fructum cum melle tritum infricato.

Ad depascentes aphthas.

Gallarum decocto cum mellis æquali mensura misto seruefactoque vitor.

Ad aphthas albas.

Pluma oleum in quo chalcitum præcoxis illine, & confestim curabuntur: aut deterfo nunc mundatoque loco affecto, tritum tamaricis fructum ex melicrato aut vino pluma similiter inducito, & cito sanabuntur.

Ad aphthas nigras.

C Vuam passam sine acinis & anisum tere, locoque affecto ex melle infrica: aut pruni folia concisa, asininio lacte misceto, colluuitoque ex eo os. Idem possunt marrubij succus, & lentis ac rubi decoctum, necnon tritum cornu ceruinum locoque infricatum.

Ad aphthas infantium.

Lentem cum paucio pane & cotoneorum succo mistam exhibe, & rosarum florem, quin ipsas etiam rosas aridas: vitor autem oris collutione ex rebus mediocriter adstringentibus. Ceterum oleum aphthis ipsis aduersissimum est, necnon omnia vehementer acria: illud quidem quod humectat sordidatque: hæc vero quod sua mordicatione noceant.

Ad vitia instrumentorum uoci respiratoriæ: deservientium, & primo ad uocalis arteriæ asperitatem.

CAP. 14.

Dulcis radices, quam glycyrrhizan dicunt, vnciæ tres minutim admodum conterantur, deinde addita gummi tragacanthæ vnciæ vna: excipiantur omnia passo, conformenturque ad fabæ magnitudinem pilulæ, ex quibus contineat vnam sub lingua dormiturus.

Ad intercisam uocem.

D Ficus & eryngion affatim coque, huicque decocto adde gummi pauxillum, ita ut quam mellis, crassior sit ipsorum consistentia, & sub noctem exhibeto. Aliud. Brassicæ succum cum melle decoctum lambat. Conducit hoc idem ad tussim. Aliud. Lini semen tostum ac per cribrum excretum, vuas passas bene pingues sine acinis, purgatos pineæ nucleos ac frixos, nudes potius siue auellanas præpurgatas, omnia hæc in pari portione trita excipe melle crudo, datur cochlearij mensura.

Eclegma tussi accommodatum.

† *πυγίωv*, id est nucleorum, pineorum vncias duodecim, carnem duorum dactylorum, terito simul exactus, melleque crudo excipito.

Ad tussim siccam.

Iridis ex aqua decoctum, cui mellis pauxillum adiectum sit, da frequenter sorbendum.

Ad sanguinis reiectionem, expuitionem ue.

Rosarum aridarum vnciæ octo, gummi tragacanthæ hexagia tria terunt, & in pastillos drachmæ pondere ex aqua conformantur, propinantur ex aqua. Aliud. † In cucumeris domestici ventrem infundito aquæ sextarium, coquitoque ad tertias, demum expressum ex his cremorem in sorbitione dato. Aliud. Rubricæ synopice vncias duas, terræ samiacæ vncias duodecim,

amyli

† Hanc compositionem integrā inuenies lib. 7. de compositione med. fm locos fol. 182. h

† vide lib. 7. de compositione med. fm loca fol. 184. c

Galenus de remediis

amylī vncias tres, coge sanguinalis herbe succo, propinato trium obolorum quantitate. Aliud. **E**
 Fricūi seminis lini vncie octo, gummi tragacanthæ vncie duodecim, prædicto modo comode
 excipiuntur. Aliud. Polygonij siue sanguinalis herbe radices aqua incoquito ad tertias, ad-
 ditoq; trito pauculo gummi, offerto in sorbitionem.

Ad tabidos & thoracis vitia.

Ireos decoctum cum melle ad potandum dato, aut ad sorbendum hyssopi decoctum cum mel-
 le, aut coctum marrubij herbe succum cum melle, aut eruum ruffescens, frixum primo, deinde tri-
 tum cum viginti partibus mellis, da in eclemate: aut amygdalas amaras læuigatas cum melle exhi-
 beto. Aliud. Seminis apij vncie sex, piperis nigri vncia vna, mellis libra vna, datur cochlea-
 rij mensura. Aliud. Mistum cum melle, lentoq; igne decoctum butyrum offerto. Aliud.
 Apij & piperis cuiusq; vncia vna trita, cum mellis libra vna, sensim decoquitur, propinaturq;
 Aliud. Scillæ crudæ expressum succum cum mellis æqua portione, carbonibus superpositum
 coquito, ac dato ex hoc mystri quantitatem ante cibum & post cibum. Aliud. Abrotonon,
 pingues passulas sine acinis, rutæ germina in aqua decoquito, percolatoq; decocto huic mel adij-
 ce, rursusq; decoque, ac vt ere.

De stomachi & ventriculi affectibus.

CAP. 15. **F**

Inflammationes tam oris ventriculi, quam hepatis, adstringentium medicaminum indigent
 admistione. Etenim si in curandis his vtatur quis solis relaxantibus, vitæ adducet discrimē, idq;
 omnibus empiricis vocatis medicis experientia edocētis, et in artis exercitatione obseruantibus,
 non pauci vero eorum, qui se methodicos nominant, curandi hac ratioe innumeros sustulerunt
 e medio, oborta syncopa stomachali: sicuti non paucos etiam hepatis vitio affectos, solis vsi rela-
 xantibus, quibus hepar pleriq; dissoluitur: cuiusmodi nihil eueniet, si eorum, quibus est adstrin-
 gēdi facultas, aliquid his semper adijciatur, seu oleo affectum locum foueas, seu admoto cataplas-
 mate cures: Sunt porro ex adstringentium numero, absinthium, vnguentum nardinum, aloe, co-
 toneorum tam decoctum quam oleum: nec minus ceratum ex aloe, mastiche, cera, & nardo. cu-
 ius fuerit hæc confectio. Accipitur ceræ vncia vna, mastiches vncie quatuor, aloes vncie duæ, &
 nardi quantitas conueniens. **Q** si vehemens adeo fuerit ventriculi imbecillitas, vt ne alimētum
 quidem contineat, adijciantur his succi vna immaturæ† vncia duæ. † Porro si succi absinthij fue-
 rit facultas, addatur & huius vncia vna, aut labruscæ flos, aut succus rhu.

De calida ventriculi intemperie.

In calida ventriculi intemperie medicamentum hoc per os comode exhibetur, quod constat
 mastiches vncijs duabus, mentę vncia vna, coactis succo plantaginis, huius medicamēti fabæ ex-
 hibetur magnitudo ex aqua. **Q** si cōtra ventriculus frigida afficiatur intemperie, dicto medica-
 mini adijcito castorei vnciam vnam exhibetoq; similiter. Cognoscetur autē calida ventriculi in-
 temperies, partim ex bilioso vomitu, partim ex sensu mordicationis biliosæ, in ore ventriculi per-
 ceptæ, partim q; hoc ipsum admotę manū calidum appareat.

Ad ventriculum in isto frigidiorē.

Ad ventriculum refrigeratum, quiq; ob pituitæ in ipso hærentis crassitudinem opus habet si-
 mul calfactione, simul humorum incisione, perquam aptum est medicamē hoc, quod constat cor-
 ticis radice foeniculi vncijs sex, aceti libra vna, mellis libra vna. Decoquuntur primum radices cum
 aceto, ac coctæ nūc exprimunt, abijciunturq;: demum adfuso melle incoquantur: rursus simul
 omnia ad mediocrem crassitiem. Propinantur autem huius cochlearia tria ex aqua.

Ad eos quibus in ventriculo cibus acefcit.

Quibus assumptus cibus in ventriculo acefcit, medicamentum hoc accommodatum est, quod
 constat piperis vncia vna, seminis anethi vncia vna, cymini vncijs quatuor: omnibus diligēter tri-
 tis, propinatur ex eis cochlearium ex aqua vino mista.

Ad ventriculi subuersiones.

Ad subuersiones ventriculi idoneum est hoc medicamentum, quod constat ex succi mali pu-
 nici acidi, cum suis acinis expressi, partibus tribus, succi mentæ parte vna: decoquantur hæc in va-
 se fictili, assidue miscendo: cumq; iam crassescunt, sublata reponuntur in vsum. Datur ex medica-
 mento hoc postulante necessitate, ante cibum omnem mystrum vnum, aut etiam duo.

Ad dysentericos, & cibum uomitu reiicientes.

Radice arboris cotoneæ libram vnam, decoque in vini myrtei sextarijs tribus ad tertias vsq;
 expresso deinde cremori adde mellis libram dimidiam, coquitoq; rursus assidue miscendo, tan-
 dem reponito in vsum: datur huius ante omnem cibum mystron.

Ad ventriculi subuersionem, celiacos, & dysentericos.

Mala cotonea quatuor numero, integra mala punica decem numero, forba octo, in aqua sex-
 tarijs tribus accurate decoquito, cumq; omnia flaccescere iam cœperint, exprimito, demū abie-
 ctis crassis fructuum partibus cremorem eum iterato coque ad tertias vsq;, postremo additis ge-
 nerosi mellis libris quatuor, rursus coquito impositum carbonibus, continuo miscendo ad con-
 uenientem consistentiam, sicq; in vsum reponito, vtiorq; vt medicamento præcedenti.

Immodicam

*est g. et comp. med. lo. cap. p.
 .E. ca. 8. m. ch. cap. 5. b.*

† drachma
 vna.
 * drachma.

H

A Immodicam ex nimio ardore sitim extinguentia catapotia.
 Seminis cucumeris domestici vnciae octo, seminis portulacae vnciae octo, tragacanthae vnciae quatuor, dissolue tragacantham recentium crudorum ouorum aquatis, dissoluta quoque adfundito ceteris: probe tritis, conformatoque ex omnibus mistis catapotia, quae in umbra delicescentur, teneanturque ex ipsis vnum sub lingua, solutusque salua humor paulatim deglutatur.

Ad uentriculi subuersionem, & feruidos halitus.

Anesi, apij, cuiusque vnciae duae, cymini vncia vna: propinato ex his bene laeuigatis, ieiuno quidem cochlearium ex aqua, sub somnum autem aliquando ex vino. Aliud. Bibatur tribus continuis diebus absinthij dilutum.

Ad uentriculi refrigerationem & singultum.

Piperis vnciae tres, castorei vncia .j. mediocris cochlearij quantitas ex aqua ieiuno datur. At si ex calidis succis in ipsa uentriculi concoctione corruptis singultus ortum habeat, quod ex uentriculi ardore, mordicationeque cognosces, aqua tepida epota, iube assatum vomant, & cessabit confestim singultus. Porro sternutamentum in tempore factum, sedat singultum, sicuti etiam acetum in sorbitione acceptum.

Ad aestuantem uentriculum.

B Quibus uentriculus praenimio ardore exoluitur, aut animi sequitur defectus, si quidem sine febre hoc usu veniat, dato in potu frigidae cyathos tres, aut quatuor, idque per temporis interualla. Quod si his malum mitefcatur, cibo est reficiendus aeger: sin vero perduret, astrictis coniunctisque extremis, & praebeto sorbendam assidue aquam, in qua maduerint cotonea, pira ue, aut mespila, aut baccae iuniperi, aut pampini vitis, aut rosarum, vel succum mali punici, aut uuae acerbae. Vel dato, quem bibat, tritum mentae ramulum, aut labruscae florem, & finito quiescat.

Ad nimiam ex uentriculo saluam.

Nimia diffluentes salua mastigent siccam conyzam. Porro extrinsecus imponantur uentriculo, contrita vitis viridia folia, aut cotonea, aut viridis portulaca, aut etiam cucurbitae ramentum.

Ad dolorem uentriculi.

Uentriculi ex inquietudine aut anxietate dolores sedat ac mitigat potum lac muliebre, aut uacuum aut asininum, cui incocti sint lapilli, & rosarum decoctum. Quinetiam assum ouiluteum cum polenta potum.

Ad uomitum bilis nigrae.

† Ad in distentionibus.

C Ad nigrae bilis uomitum uentriculique inflationem, & potissimum inter manducandum, imponitur vtiliter uentriculo spongia ex aceto quam acerrimo calido. Aut hederæ folia uino decocta, ut cataplasma ipsi applicantur. Porro cibis sit boni succi, cuius generis sunt, oua, alica, & iuscula, utpote auicularum, extremarum porci partium, phasiani, iuuenis perdicis, aliorumque omnium his similitum.

Ad uentriculi inflationem.

Ad inflatum distentumque uentriculum iuuat polij fasciculus foris impositus, necnon potum eiusdem decoctum. Idem praestant nepetae decoctum addito mellis momento, & piper drachmae pondere,

Doloris stomachi mitigatorium.

Stomachi dolorem sedat cuminum assum, & apij pauillum potui ex aqua datum: item abrotoni ac thymi vtriusque obolos duos potui dato.

Ad eos qui grandem famam dictam βοδλιμον facile incurant in uia.

βοδλιμον dictam famam incurantes, seu in itinere, seu modo alio, refocillamus, reficimus ue, porrigentes olfactandum acetum, aut pulegium, aut terram aceto madentem, aut poma, aut pira, aut his similes fructus alios, quorum pro tempore fuerit facultas: aut etiam panem ex uino eos asumere cogentes.

Vit. s. d. comp. med. lo. cap. 7. b.

D *Ad singultientes.*

Singultientibus da rutam, cum uino in sorbitionem: aut nitrum ex melicrato, vel apium, vel castoreum, vel abrotonon, vel aristolochian, vel cyminum, vel anisum, vel calaminthen, quam nos nepetam dicimus.

Ad hepatis uitia, & primo ad obstructionem.

CAP. 16.

Amygdalarum amararum vnciae tres, cymini, seminis apij, cuiusque vncia vna, datur cochlearium ex uino. Aliud. Baccarum iuniperi vnciae tres, seminis brassicae vncia vna, seminis erucae vnciae duae, excipiuntur melle crudo, daturque cochlearium vnum. Aliud. Succu cichorii cyathum cum aquae calidae cyathis duobus, & mellis cochlearijs duobus exhibeto. Aliud. Succu anethi cyathus cum tribus cyathis aquae mulsae calidae. Porro dictorum omnium quodque seorsum, aridum tusum, aut cibo inspergitur, aut coctum bibitur. Aliud. Chamapityos decoctum cum pauillo melle bibitur. Aliud. Chamapityos vncias octo, radice cichorii vncias quatuor contunde & excipe melle cocto: datur huius auellanae magnitudo ex aqua calida.

Pastillus

Galenī de remediis

Pastillus hepaticus, id est ad iecur, inscriptus.

Anisi, feminis apij, asari, amygdalarum amararum pramundatarum, absinthij, cuiusque vncia vna, conformantur ex aqua in pastillos drachmæ vnius pondere, exhibeto febrientibus ex hydromelite, non febrientibus ex vino misto. Aliud. Erigerontis eundem in vsum bibitur decoctum. Aliud. Aristolochiæ drachma dimidia trita offertur, febrientibus ex aqua, sicuti ex vino non febrientibus. Aliud. Trifolij herbæ ad tertias decoctum dato potu.

Ad affectos morbos regio.

Morbo regio affectum lauato in balneo aquæ potabilis, totumq; corpus oleo confricato anethino. Quod si febre vacet, i colocythidos corio calefactum vinum propinato. Aliud. Laniæ trita cochlearium ex aqua dato, aut ex mulso liberis à febre. Aliud. Cichorij succi cyathos tres propinato, febrientibus quidem, nullo admisso alio, non febrientibus vero, ex mulso misto.

Aliud. Ciceris dicti & id est arietini, & sceniculi coctorum cremorem exhibeto, febre carentibus cum vino misto. Aliud. Tenerrima folia tam nasturtij, quàm rorismarini terito, expressioq; ex his succo, vtitor, ex mulso, si febre careant. Aliud. Elaterion cum lacte muliebris maceratum naribus infundito & iubeto sursum attrahi. Aliud. Cyclamini succo aqua misto, vt modo dictum, vtitor. Aliud. Editur eundem in vsum sentis caninæ rubens fructus. Aliud. Chelidoniij herbæ succum cum vino & aqua mulsa porrigito non febricitantibus. Aliud. Hyperici drachmam vnam propinato ex aqua mulsa. Porro ieiunis dato in cibum amygdalas amaras.

Ad lienosos.

Datur his in potu decoctum chamædryos, vel chamæpityos, vel polij, vel rubiæ: idq; aut perse, aut cum oxymelite non febricitantibus. Aliud. Candidæ hederæ corymbi numero tres, dantur deuorandi, & superbibendum acetum mulsum. Aliud. Radicis capparis ex oxymelite decoctum non febricitantibus datur. Aliud. Tamaricis fructum tritum & per incerniculum excretum duorum cochleariorum quantitate, dato ex oxymelite. Aliud. Ferrum ignitum aqua restinguito, quam da in potu cum vino, si nulla adsit febris.

Epithema splenicum, id est lieni aptum.

Fœnogræci vnciæ quatuor, hordeacæ farinæ vnciæ tres, seminis nasturtij vnciæ tres, caricas acerrimo primum aceto maceratas contundito fortiter in pila: deinde adiciens cætera, vnito oia simul, ac vtitor. Aliud. Moly herbam etiamnum virentem cum suo semine in ollam conijcto, in qua diligenter obturata coquito plurimum lento igni, coctamq; nunc & in pila tritam imposito lieni ante tres dies non soluturus.

Ad hydropicos, id est aqua inter cutem affectos.

CAP. 18.

Fœnogræci vnciæ vna, hordeacæ farinæ vnciæ tres, stercoris columbini vnciæ quatuor, frige resina, picis, cuiusq; libra vna, axungia veteris libræ duæ: liquato quæ liquari ex his possunt: demum addito cætera ex aceto trita, ac vtitor. Aliud. Fimi caprilli sicci libras duas coctas in oxycrato, vt malagma imposito.

Ad colicos.

CAP. 19.

Anethum & cyminum in tribus olei vncijs coquito, & simul exhibeto. Aliud. Rutam coctam similiter in dicta olei mensura, adiecto resina terebinthinæ cochleario, præbeto.

Ad eos qui refrigerati sunt.

Anethino vtore, cui additum sit triti castorei cochlearium.

Ad inflammationes.

Anethino vtitor, cui admista sint casei non saliti duo cochlearia. Aliud. Additur similiter vel pinguedo anserina, vel cerui medulla.

Ad dysentericos & coliacos, & primo ad dysentericos.

CAP. 20.

In dysentericorum curatione, illud prememinisse fuerit perquam opportunum, videlicet optimum dysentericæ remedium cibi esse paucitatem. Necessum ad hæc sunt ea, quæ dysentericis in cibo dantur, quam licet leuia, ab omni aliena grauitate, & concoctu facilia. Porro decoctum malorum puniceorum integrorum, nec minus cotoneorum commode his tum ad forbendum propinatur, tum per clysterem inijcitur. Aliud. Plantaginem herbam cum oryza exacte decoctam da in cibo: quin huius ipsius succum adiecta pinguedine hircina commode subministrabis.

Aliud. Myrti baccas vino icoquito, si quid febre careant: sin aliter, aque, ac imittito. Aliud. Cochlearum integrarum vstarum vnciæ vna, cornu cerui vsti vnciæ duæ, vniantur succo plantagininis, exhibeatur ex hoc fabæ magnitudine, febre caretibus cum vino, cum aqua vero febricitantibus.

Ad coliacos & dysentericos.

Baccarum myrti siccarum contusarumq;, rosarum aridarum, cuiusq; vnciæ vna, baccarum iuniperi decem numero, pirorum aridorum tusorumq; tria & viginti numero, ceratiorum, quas dulces siliquas dicunt, contusorum vnciæ vna, corticis pini vnciæ quatuor, propinato excreti ex his puluisculi cochlearium ex vino. Porro solidius illud crassiorumq; partium pinguibus palmulis coactum ventri imposito. Aliud. Potum leporis, tum hinnuli, tum etiam capræ coagululum ex vino, necnon immissum cum oryze cremore iuuat.

Ad

Ad diutinam dysenteriam.

Charta vsta, calcis, cuiuscq; vnciam vnam vnae immaturae succo excipiens in pastillos conformato, ponderis diuersi, nempe modo vnius, modo duarum, modo etiam triu vnciarum, vt cuiq; aetati apta sit ad manum quairas. Porro vbi vsus postulabit, vnum ex his vino austero dissolutu adiecto oryzae cremore, per clysterem iniice. Aliud. Cocti anserini oui putamen minutissime tritum dimidia drachmae quantitate ex vino propinato.

De sedis vitijs, & de applicandis sedi medicamentis.

CAP. 21.

Sedi diuersa accidunt vitia, vt sunt rhagades. i. rimae, condylomata, alieq; inflammationes. Apta autem his sunt tenera, mollia, omniq; vacantia mordicatione, inuncta medicamenta.

Ad sedis ex ardore dolores.

Oui luteum ex vino albo tritum, & rosaceo cerato exceptum illine, emplastrisq; modo vttere. Conueniunt autem his *ἀπράξα*, id est mollia, teneraq; dicta pharmaca, & *ἀδμυρα*, id est mordicatione carentia, illita. Aliud. Recentem anseris adipem inungito, & emplastri in modum imposito. Vtile his etiam cataplasma ex pane mundo dissoluto coctisq; in aqua & rosaceo, quod fuerit efficacius, additis ouorum luteis aliquot coctis. Aliud. Foenogrecu elixum tritumq; adiecto butyro vt cataplasma applicato. Aliud. Anserinum adipem inungito. Aliud. Rosaru vnciae tres, coctorum ouorum lutea duo, trita ex vino albo, rosaceoq; cerato excepta, illinuntur.

Ad ani pruritus.

Terram vocatam cimoliam tritam cum vino, ceratoq; myrteo exceptam appone.

Ad proidentem anum.

Recrementi plumbi vncia vna, rosarum sicaru vnciae quatuor, accurate admodum trita, sicca insperguntur ano, eloto prius vino myrteo. † Aliud. Cyclamini succum & mel aqua portione decoque in vase aereo, donec cerati habeat crassitudinem, & inunge.

De renum & vesicae vitijs.

CAP. 22.

Potio ad renum & vesicae affectus inflammationis participes, & exulcerationes.

Seminis lini vnciae duae, amyli vncia vna, propinato ex aqua cochlearium.

Ad vesicae ulcerationem, & urinae difficultatem.

† Pinei nuclei, & amygdala, singulorum numero viginti, palmulae quindecim, tragacanthae vnciae quatuor: datur ex his cum aqua.

Ad renum obstructionem.

Apij decoctum tribue in potu, febre carentibus ex condito, febrientibus ex aqua. Aliud. Decoctum cicerum, quae a similitudine *κρίαι*, i. lariatina appellantur, cum condito, detur in potu.

Ad calculosos.

Lini semen exacte tritum, datur bibendum cum condito. Aliud. Seminis cucumeris domestici frixi vnciae sex, seminis maluae vnciae quinque, nucleorum pineorum frixorum vnciae sex, seminis apij vnciae octo, amygdalorum amarorum mundatorum vnciae nouem, passo excipiuntur, cochlearij datur mensura, vt ante dictum est.

Ad coxendicum, pedum, & articularum dolorem.

CAP. 23.

Eiusdem inter se sunt generis omnes huiusmodi morbi, proinde eandem ferè postulant curationem, differentes solum efficientibus ipsos succis, quoru hi quide calidi sunt, illi vero frigidi. Dignoscuntur aut, qd calidum succum comitentur rubedo, calor: & si adiuncta fuerit inflammatio, vehementes dolores: Contra frigidum, tumor albus, laxus, ac mollis. Porro vtriusq; curatio est, vt calido frigida, frigido vero calida discutientiaq; applicetur. Et si quidem magna fuerit efficientis morbum succi abundantia, hic vacuante medicamento primo est educendus. Quod si corporis adsit plethora, principio secanda est vena, deinde repellendus cohibendusq; influxus oxycrato, aut hoc etiam frigidioribus medicamentis alijs. At omnibus de his scriptum nobis abunde est, cum alijs in libris plurimis, tum maxime, mi Glauco, duobus illis de arte curatiua ad te missis. Proinde verbosius de his differendum non est, hoc praesertim commentariolo, qui de rebus acq; situ facilibus tantummodo instituitur nobis. Ceterum in coxendicum doloribus, reprimētibus medicaminibus nunquam est vtendum: cum enim in alto corpore sit iuncturae huius situs, reprimētibus medicamentis succus a circumstantibus valis musculisq; deferetur ad ipsam iuncturam, grauius etiam discruciaturus: quapropter mitigantibus tantum lenientibusq; est remedijs vtendum. Neque porro vehementer aut calidis, aut frigidis medicamentis in coxendicum est dolo-

re agendum, qd ab his irriterur verius quam curetur humorum fluxio. † admodum enim calida attrahunt magis qd vel discutiant vel disijciunt: è diuerso frigida congelant coarctantq; quodammodo fluentes humores, discutiq; reddunt contumaces. Ceterum coxendicum dolore affectos vomitus, quam alui deiectio iuuat magis, qd humorum ad inferiora defluxum retrahat. Prouocandus autem initio vomitus est, ab accepto cibo. Postea vero ad ciendum hunc, licet etiam vti bulbis vomitorijs, & raphano. i. radica: exhibentur autem in aqua cocti bulbi, ex oxymelite: radica vero concisa in tenues particulas, edit similiter ex oxymelite. Deinde vbi nunc a sumptis his longum satis tempus pterierit, ad vomitum ducendi sunt: quo prouocato, deinceps longo interposito tempore,

idem. x. t. com. med.
in lo. cap. 2. A.

† Vide lib. ix. d. cōpōne med. s. m. locos.
† Vide ibidem cap. de hemorroidibus. Ex tractatu hae morrhodum magni Tarsensis.
† Vide lib. x. d. cōpōne med. s. m. medicamentu Andromachii integrā istius medicamentis cōpositionē.

† Ex impressis cod. ita posset verti. calor. n. multus ipas attrahit magis qd. discuti prohibet. ex lib. aut. x. de cōpō. med. s. m. locos hoc pacto. caliditate nimiru ipsam fluxionē magis attrahēte, qd prohibēte.

Gal. de remedijs paratu facilib.

to tempore, lauandi sunt: deinde iterum tantisper est ipsis quiescendum, donec omnis oborta ex eo corporis turbatio conquieuerit: demum tenui sunt victu reficiendi.

Ad podagræ paroxysmum, id est, acerbationem.

Brassicæ folijs decoctis ac tritis addito aceti fecem, lutea duorum ouorum crudorum, ac rosei parum, quæ accuratius deinde mista in modum cataplasmatum tepida imposito, frequenter renouans. Aliud. Cataplasmati vulgari & vsitato ex caricis elixio adiecta hyoscyami folia incoquito, ac vitior.

Ad feruidas inflammationes.

Lentem palustrem ex aceto & rosaceo imposito. Aliud. Vimi folijs expressum succum & coctum cum cerato illine.

Ad excedentes, & ueluti immensos ardores.

Lactucæ folia exacte cum pane trita, applica, frequenter remutans. Aliud. Coriandrum uide tritum cum polenta ut emplastrum admoeto.

Ad laxas inflationes.

Salem ex oleo diligenter tritum succidaq; lana exceptum ut emplastrum impone.

L I C E T commentarij huius initio de cholera dicto uitio, & mortiferis pharmacis, deq; serpentibus qui ictu morfu ue venenum relinquunt, & sanguinis etiam fluxu, sit non nihil dictum nobis, non fuerit tamen à ratione alienum paucis adhuc de ijs agere, licet ad alium locum hæc pertineant.

Ad sanguinis è naribus fluxum.

CAP. 24.

Triticeam farinam porri succo maceratam tortili linamento adfrica, perfluentiq; nari inserto. Aliud. Tortile linamentum aceto quamacerrimo madens ad lucernam comburito, & mananti nari inferere. Aliud. Alinini fimi, etiam nū calentis succum mistum cum æquali aceti portione, & tanta farina triticea, ut sordium habeant consistentiam, linamento adfricato, quod affecta nari imposito. Iuuant ad hæc tam pedibus quam manibus iniecta vincula, necnon refrigerare caput. Magnas præterea cucurbitulas præcordijs adfigere, iecoris quidem, profluente de extra nare sanguine; sicuti sinistris siue lien, affecta nare sinistra. Cæterum de sanguinis per os reiectione, dictum nobis antea est.

De fluxu sanguinis è uulnere.

CAP. 25.

Sanguinis è uulnere effluxum curant myrrha & thus, trita, & ex ouia aquato pro uulneris ratione imposita. Aliud. Vsta ranæ cinerem uulneri inspargito. Superponenda porrò his spongia ex oxycrato, & frequenter siccitatis ratione mutanda. Aliud. Recentem ac calidum adhuc fimum asininum cataplasmatum modo superdato: & quod si aridus fuerit, dissolue pauxillo aceto.

Ad choleram dictum affectum.

CAP. 26.

Si sine febre, aliaq; uacuatione eueniat, da bucellam panis ex uino misto, daq; potu frigidam, & cucurbitulas magnas medio adfige ventri. Quod si is, qui affligitur quadrato sit habitus, in frigidum inducito lauacrum, in quo diutius permaneat. Porrò cibus conuenit adstringentis facultatis, ut sunt ex autumnalibus fructibus poma tam cotonea quam punica.

De pharmacis mortiferis.

CAP. 27.

De letalibus medicamentis, neq; indistinctius hic agere tutum fatis est, neque parui laboris de omnibus singulatim, deq; sequentium ad hæc symptomatum siue accidentium curatione: ne interim referam adiunctam huic rei male faciendi occasionem, præsertim ijs, quibus male facere uolupte est. Proinde ea hic tantum tradam, quæ in cõmuni fere creduntur conferre ijs, quos letalia eiusmodi medicamenta deuorasse contigerit. Principio igitur iubendum, ut hi tales cõfestim uomant, epoto prius hydrelæo, id est, mistis aqua & oleo, & plurimo & frequenter. Deinde uarijs diuersisq; sunt cibandi ferculis, à quibus non ita multo post rursus uomant iubeto. Sic enim aut simul reijciatur mortiferum medicamentum, aut saltem infringetur ipsius uirtus. Quod si post hæc uentriculus uideatur à vomitu ueluti aduri, hydrodionon, id est, aquam rosaceo oleo mistam postui offerto, dehinc uomant rursus iubeto. Quod si vsus postulare uidebitur, dabis theriacem ex uino, aut iuniperi baccas numero nouem, & rutæ trita uiginti folia, aut herba chamæpityos. A somno in totum abstineat præcipito, extre marumq; partium uitor frictione. Quod si malum uidebitur tibi altius in uentrem nunc descendisse, quod ex mordicatione irritationeq; inferioris uentris cognosces, instandum acrioribus clysteribus, cuius generis sunt qui ex melle copiosiori & aphonitro constant, aut alio quouis cui irritandi uentris sit facultas. At

strangulationi à deuoratis fungis medetur nardus, ex oxymelite pota. Idē

potest gallinarum domesticarum fimum, ex oxymelite. Cæterum suffocationi ex concreto in uentriculo lacte, auxiliatur potum cum uino coagulum,

Galeno